

Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami cz. 23 - Dostępne napisy w mediach opartych na czasie

Oglądanie wszelkiego rodzaju filmów czy seriali, np. poprzez platformy streamingowe, stało się nieodłącznym elementem naszej codziennej rozrywki. [Dane udostępnione przez Netflix](#) ujawniają, że ponad 80% użytkowników korzysta z napisów podczas oglądania.

Tworzenie napisów to nie tylko kwestia czytelności i precyzji, lecz także dostępności dla jak najszerzego grona odbiorców. Kluczowe praktyki w tym procesie obejmują zapewnienie jasności i zrozumiałości. Na co więc zwracać uwagę podczas udostępniania treści wideo?

Definicje

Według [Wytycznej WCAG 1.2 Multimedia](#) należy zapewniać alternatywne rozwiązania dla mediów opartych na czasie. Co to znaczy? Do nagrań audio i wideo zapewniana jest alternatywa tekstowa, audiodeskrypcja lub napisy rozszerzone.

Alternatywa tekstowa

Dokument prezentujące te same informacje co w medium opartym na czasie oraz uwzględnia końcowy stan interakcji z tym medium.

Audiodeskrypcja

Dodatkowa warstwa opisowa w ścieżce dźwiękowej, na przykład w filmie, umożliwiająca szczegółowe opisanie elementów wizualnych, które nie zostały uwzględnione w głównej ścieżce dźwiękowej. Ta dodatkowa narracja zawiera kluczowe informacje dotyczące akcji, postaci, zmiany lokacji, tekstów na ekranie i innych istotnych elementów wizualnych. Jest ona wpleciona pomiędzy dialogami.

Audiodeskrypcja może okazać się zbędna, jeśli wszystkie istotne informacje są już zawarte w głównej ścieżce dźwiękowej.

Innymi nazwami dla audiodeskrypcji są "opis wideo", "narracja opisowa" oraz "narracja dźwiękowa".

Audiodeskrypcja rozszerzona

Audiodeskrypcja rozszerzona to audiodeskrypcja odtwarzana podczas przerwy/pauzy w materiale wideo. Stosuje się ją wtedy, kiedy przerwy pomiędzy dialogami i narracją są zbyt krótkie.

Audiodeskrypcja rozszerzona to audiodeskrypcja, która jest odtwarzana w dodatkowych przerwach w materiale wideo. Jest używana w przypadku, gdy odstępy pomiędzy dialogami lub narracją są zbyt krótkie, uniemożliwiając wplecenie standardowej audiodeskrypcji.

Napisy rozszerzone

Napisy rozszerzone to nic innego jak napisy dialogowe zawierające dodatkowe informacje, takie jak imię osoby mówiącej w danym momencie, ton jej wypowiedzi, muzyka czy dźwięki

otoczenia, np. stukanie o podłogę. Takie napisy można podzielić na napisy zamknięte i otwarte.

Napisy zamknięte (ang. closed captions, CC) to napisy, które można włączać i wyłączać w odtwarzaczu. Natomiast napisy otwarte (ang. open captions, OC) to napisy, których nie można wyłączyć.

W niektórych krajach napisy rozszerzone nazywa się również podpisami (ang. subtitles).

Napisy nie powinny zasłaniać istotnych informacji w filmie.

Kiedy napisy są potrzebne?

Tylko audio

Dla nagrań audio według WCAG powinna zostać załączona alternatywa tekstowa - jest to spełnienie podstawowego, pierwszego poziomu zgodności A. Dla transmisji audio na żywo dostarczenie równoległej transmisji tekstu lub w pełni zgodnej alternatywy tekstowej to spełnienie najwyższego poziomu zgodności AAA.

Tylko wideo

W medium opartym wyłącznie na obrazie nie występuje dźwięk, więc nie istnieje potrzeba zapewnienia dla niego alternatywy.

Wideo wraz z audio

W przypadku kiedy audio nie jest potrzebne do zrozumienia przesłania materiału wideo, nie ma potrzeby udostępniania alternatyw. Jeśli audio jest potrzebne, to mamy do czynienia z dwiema sytuacjami:

- nagrany materiał: według WCAG napisy rozszerzone są **wymagane** do spełnienia poziomu zgodności A.
- materiał transmitowany na żywo: według WCAG napisy rozszerzone są **wymagane** do spełnienia poziomu zgodności AA.

Podstawowe zasady

- Napisy powinny być rozmieszczone na dwóch wierszach o mniej więcej równych długościach, gdzie górny wiersz jest nieco dłuższy.
- Czas wyświetlania napisów powinien mieścić się w zakresie od 1 do 8 sekund.
- Unikaj podziału linii po spójnikach, takich jak "i" czy "lub".

Przyjęte konwencje

Konwencje to inaczej ogólnie przyjęte zasady i normy postępowania. Przy tworzeniu napisów można wymienić ich wiele - poniżej lista 13 z nich podzielona na kategorie.

Wprowadzanie osób do dialogu

1. Jeśli chcemy zaznaczyć, że w danej scenie mówi więcej niż jedna osoba, można to zrobić na kilka sposobów:
  - a. wypowiedź drugiej osoby możemy zacząć od myślnika;
  - b. możemy również użyć innego koloru, np. żółtego;
  - c. jeśli osób mówiących jest wiele, możemy je odróżnić, używając ich imion na początku wypowiedzi, np. w postaci imię + dwukropek "Joanna: A ja to lubię."
lub imię w nawiasach kwadratowych: "[Joanna] A ja to lubię."
2. Gdy po raz pierwszy wypowiada się osoba z akcentem, a co jest ważne w przekazywanej historii, przed jej wypowiedzią należy umieścić nazwę akcentu wielkimi literami, np. "AKCENT BRYTYJSKI: Yes, it is me."

- a. Gdy osoba używająca akcentu pomija niektóre litery, możemy je zastąpić pojedynczym apostrofem, np. 'bout that thing...

Charakter wypowiedzi

3. W przypadku, kiedy chcemy podkreślić ton wypowiedzi, na jej początku można w nawiasach umieścić odpowiednie określenie, np. "(niewyraźnie) Teraz mówię niewyraźnie".
4. Jeśli dane zdanie wypowiedzane jest szeptem, należy ująć je w nawias, np. "(Teraz mówię szeptem)".
5. W napisach można oznaczać jąkanie poprzez powtarzanie liter w danym słowie i stawianiu między nimi dywizu - "J-j-jąkam się".
6. Słowo lub słowa, które są akcentowane w danej wypowiedzi zaznacza się, używając wielkich liter - "Teraz akcentuję TEN wyraz".
7. W napisach można również oznaczać ton wypowiedzi:
  - a. wypowiedź sarkastyczną można zaznaczyć, stawiając nawias z wykrzyknikiem na jej końcu - "Teraz mówię sarkastycznie(!)".
  - b. używanie sarkazmu lub ironii w pytaniach oznacza się podobnie, stawiając nawias ze znakiem zapytania - "Teraz pytam ironicznie(?)".
  - c. jeśli osoba jest zdziwiona, jej wypowiedź oznacza się, stawiając na jej końcu znak zapytania i wykrzyknik - "Teraz jestem zdziwiony?!".
  - d. jeśli dane zdanie jest wykrzykiwane, to oznacza się je wielkimi literami - "TERAZ KRZYCZĘ".

Przerwy w wypowiedzi

8. Jeśli chcemy zaznaczyć krótką przerwę w wypowiedzi, możemy w środku zdania umieścić wielokropek, np. "Mówiłem...mówiłem, że".
9. W zdaniu urwanym wielokropek umieszczamy na jego końcu, np. "Mówiłem, że jestem...".

10. Jeśli po zdaniu urwanym osoba mówiąca kontynuuje swoją wypowiedź, to na początku nowego zdania należy umieścić dwie kropki, np. "Mówiłem, że jestem... / .. jestem winny."

Kontekst

11. Jeśli chcemy zaznaczyć kierunek, z którego dochodzi dźwięk, na początku zdania możemy umieścić znak mniejszości lub większości, np. ">Mówiłem, że jestem winny."
12. W przypadku kiedy dane zdanie jest śpiewane, można na jego początku i końcu umieścić znak płotka lub nutki, np. #La, la, la#, ♪La, la, la ♪.
13. Kiedy osoba rozmawia przez telefon, jej wypowiedzi można ubrać w apostrofy, np. 'Tak, dobrze Cię słyszę.'
- W ten sam sposób można oznaczyć również wypowiedzi narratora.
  - Kiedy osoba mówiąca rozmawia z inną osobą (niekoniecznie przez telefon), której nie słyhać, to wypowiedź rozpoczyna się od dwóch kropek, np. "... z kim rozmawiam?".

Źródła

[Strona wytycznych WCAG](#)

[Artykuł Web Accessibility Initiative o napisach rozszerzonych](#)

[Poradnik o tworzeniu dostępnych napisów](#)